

AZ ELSŐ OLVADÉK TÖRTÉNETE

Mindenekelőtt tudnotok kell, hogy engem a muzsika olthatatlan szomja emészt, és ez sodort a bajba. Már kisdob koromban fényes tehetséget mutattam az ütőhangszerekhez, doboltam, amin csak lehet, és mindig a helyes hangnemben. Ósidők óta ilyen muzikális a mi nemzetségünk. Kisdob, üstdob, pergődob, tamtam, én mindegyikhez értek, mennydörgéstől a homokóra neszéig elpergetek bármit. Az egész világ elsüllyed körülöttem, ha én egyszer bedobolom magam. Tamburázgatók is a szabadidőmben, sőt elég csinos hangszereket fabrikálok, nem kell hozzá, csak egy kecske meg egy korhadt fatönc, vagy egy csöbör és némi viaszosvászon. De sose tudtam megülni egy helyben, járom a világot, hogy mindenféle nagyszerű zenekart kipróbáljak, persze csak a legjobbakat. A hallásom abszolút, és muzsikálni egyszerűen imádok. Hány bolygót, csillagot, filharmóniát megjártam! Merre nem kószáltam, hol nem játszottam én! Ám mindenütt újra meg újra leraktam a dobverőt, továbbúzótt a mohó vágy. Adtam szólókoncerteket, sírt, nevetett, tombolt a közönség, sokszor vállukra emeltek, még a dobomat is szétszabdalták ereklyének. De nem ünneplésért epedek én, nem a dicsőség a szerelmem, hanem a muzsika fenséges hullámaiba vágyom beleveszni, nagyzenekarra sóvárgok, hogy belemerüljek, mint az óceánba, és feloldódjak parttalan áradatában. Mert én semmi vagyok, minden a tökéletes dallam, azt hajsoltam, azt kutattam éjjel-nappal a partitúrát bújva. Mígnem egy kies bolygócskán, Aleóciában először hallottam Meládia ország hírért. Ott van, ahol a helyi köd spirálkarja behajlik, és csillagcsipkés mandzsettába megy át. Felkavart a híre, lelkem forró vágyra lobbant, azt mondták ugyanis róla, hogy nem közönséges, hanem filharmonikus ország, határait a királyi koncertterem oszlopai jelzik. Azt beszéltek, hogy ott mindenki zenél, s a király hallgatja őket, mert az az álma, hogy soha nem hallott muzsika töltse be a honi tájat, a Szférák Zenéje! Otthagytam hát csapat-papot, és száguldottam arrafelé, játékkal keresve meg útközben a betevőt, vérpezsdítő dobpergéssel ifjat-vénet felhevítve, gondokat elűzve, s közben folyton hegyeztem a fülem, mit hallok Meládiáról, igaz-e a sok dicséret. Ámde furcsát tapasztaltam – minél távolabb vagyunk Meládiától, annál ékesszólóbban magasztalják zenei életét, annál forróbban hisznek a Szférák Zenéjében, annál tüzesebben kardoskodnak, hogy csakis ott érdemes élni, muzsikálni, de ahogy közeledem, egyre többen csak hümmögnek, némán a fejüket csóválják, sőt

ujjukkal a homlokukat kocogtatják. Faggatom őket, de kitérő válaszokat adnak. Azt mondja egy vénség az Oberúzián: hangásznak ott éppenséggel, húzzák őket napestig, de macskazene az, nem muzsika, inkább valami egyéb. Hogyhogy, csodálkozom, zene is, meg nem is? És mi az az egyéb, mondja el kegyelmed, de csak legyint, hogy kár a szóért. Mások viszont állítják, hogy maga Szalvác király alapította az állami Királyi Konzervatóriumot, de nem ám holmi felszínes, akrobatikus húzás-vonás, billegetés, üres rutin dívik náluk, hanem csakis az ihlet sugallja muzsikájukat, aranyhúrok csengő-bongó édene táncol, mert ők a helyes úton járnak, mert náluk a kulcs a Szférák Zenéjéhez, pontosan ahhoz, amit a hallgatag kozmosz muzsikál! Megyek hát vissza az öreghez elmesélni, mit hallottam, mire csak felsóhajt: „Én nem mondom, hogy nem igaz, de azt se mondom, hogy igaz. Bármit szólnék, úgyse szóltam semmit. Eredj, ha akarsz, nézd meg magad!”

Hittem a tehetségemben, abba vettem bizalmamat, mert én, robot testvéreim, ha kézbe veszem az ütőt, ha könnyű trillát futtatok át a dobomon, az nem kopog, nem dübörög, az nem közönséges dobpergés vagy tamburaszó, hanem olyan édes, szívszaggató dal, hogy ki se lehet bírni, még a kősziklát is ellágyítja! Szóval odafelé igyekeztem, tudván persze, hogy az udvari filharmóniánál udvari etikett van, nem lehet csak úgy egyszerűen besétálni, faggatok hát minden arra járót a melódiai felsőbb szokásokról, de semmi válasz, csak fura képet vág mindenki, rázza, amiye van, ki a fejét, ki nem a fejét – elég az hozzá, nem lettem okosabb. Ám ahogy továbbvándorolok a csillagok között, szembejön egy szurkos töpörtyű, az félrevon: „Ide hallgass, hát Meládiába tartasz, ó, mily boldog vagy, mily boldog ez az óra, ott kedvedre muzsikálhatsz, Szalvác jóságos, hatalmas úr, a múzsák barátja, csak úgy ontja rád az aranyat!” Mit nekem arany, a zenekaruk milyen, kérdem, ő meg boldogan mosolyog: „Hej, ha én abban játszhatnék, életemet adnám érte!” „Hogyhogy – mondom –, akkor miért az ellenkező irányba nyargalsz?” „Jaj – feleli –, hát most éppen rohannom kell, vár a nagynénikém, de különben azért sietek a messzi nagyvilágba, hogy Szalvác ígését hirdessem, csődüljenek mindenfelől a zenészek, mert nyitva az út, vár bennünket a Szférák Zenéje! Meg a Lét Harmóniája, mert az egy és ugyanaz!” „Ejha – mondom –, a Lét Szimfóniáját is játsszák? Akkor érdemes beszállni! De mondd, ez biztos?” Mire a kis görcs (elég rozzant, őszintén szólva, csupa szénpor és kátrány, tán megégett, martinkemencébe pottyant, vagy mi), felcsattan: „Még hogy biztos-e? Honnan szalajtottak téged, hogy ilyen sötét bunkó vagy? Hát te nem tudod, hogy Meládia nem

közönséges ország vagy birodalom, hanem Új Típusú Zenei Ország, vagyis Dúrszág, Szalvác pedig nem közönséges király, hanem girály? Világraszóló tervet kovácsolt ő: mindenki zenéljen, boldogságba muzsikálja magát, de nem ám akárhogy, vaktában hangicsálva, hanem tudományosan, az élenjáró módszer és elmélet alapján, ezért kinevezte nekünk a Konzervatóriumi Minisztertanácsot, és megalapozta a Szférák Zenéjének Partitúráját. Most már akármelyik nap rátalálnak és játszani kezdik, talán már játsszák is, hát egy-kettő, szedd a lábad!”

„Na de milyen az a szférikus-harmonikus zene?” – kérdem, mire ő: „Az olyan, hogy egyesíti az egyént a természettel, minden vágyad teljesíti, egyenesen a Földi Paradicsomba repít, hát szedd a lábad, ha mondom, mert galaktikára szóló építőmuzsika vár rád!”

„Szaladok már, csak annyit ha elárulna még töpörtyű uraságod, miként jutott hozzá Meládia ország, vagyis dúrszág a Szférák Zenéjének kottájához, honnan szedték?” „Bah! – mondja a töpörtyű –, hát ott vannak a pontos irányelvek, no meg az ősi hagyományok, mert muzsikáltak ott mindig, csak nem azzal és nem úgy, ahogyan helyes, de most már tudják, és úgy zeng és bong az ő muzsikájuk, hogy szem fönnakad, fül megszakad, lehelet megszegik, egyszóval húzd már a beled, doboskám, nehogy lekéssed a próbát!”

„Álljon meg a menet – szóltam –, ne doboskázz itt engem, mert én osztályon felüli besorolású ütőhangszeres művész vagyok, tehát halljam előbb, mik a szokások ott Meládiában, hogy el tudjak igazodni!”

„Jaj, most tényleg nem érek rá – azt mondja –, de menj csak nyugodtan, és meglátod, hálás leszel nekem még haló porodban is!”

Útnak indultam hát, nemsokára meg is láttam a dúrszágot, amely nem holmi lágy, nőies, moll planéta, hanem férfias, noha kicsi, de nagyon peckes bolygó. Ott álltam már a Roppant Márványfalnál, a lángoló aranybetűs KORONAZENEDE felirat alatt, amikor megpillantottam a közelben egy olajfestékkel bemázolt taligát, azon bolhászzkodott egy rozoga robot, mert vénségére csupa vasreszelék lett, csikorogtak tőle a fogaskerekei. Segítettem tisztogatni a csuklóit, ízületeit, ő meg közben dúdolgatott. Kérdeztem, miről szól a dal, azt mondta, ez az Olajos Alajos nótája. Nem ismertem. Faggattam inkább Meládiáról, de süketecske volt, négyszer el kellett ismételnem mindent, végül így szólt: „Dobos! Te még ifjú vagy, erős, ügyes, talpraesett, sokat kibírsz. Nem beszéllek le arról, hogy Meládiába menj, de nem is tanácsolom. Tégy, amit akarsz!” „De

muzsikálnak ott?” „Az biztos, hajnaltól napestig, de ahány ház, annyi szokás, hát adok egy jó tanácsot: hallgass! Akármit tapasztalsz, meg se mukkanj! Bármit vélsz látni, te csak kussolj! Nyikkanást se! Szájkosár föl, nyelvet súlyba, ajkaidon némaság pecsétje, akkor talán egyszer majd mesélhetsz róla, miket láttál, miféle zenét játszottál!”

És hiába kérleltem, győzködtem, nyaggattam, többet egy szóval se mondott.

Ám engem csak annál jobban mardosott a kíváncsiság. Nem állítom, hogy nyugodt szívvel kopogtattam Meládia aranykapuján, éreztem én a bőröm bizsergéséből, hogy rettentő titok lakozik odabent! Mégis megrendítettem a színarany kopogtatót, édes csendülése fel is bátorított, az őr meg örömet beengedett, szívélyesen mutatta az utat: „Ott az ajtó, látod? Lépj be bátran!” Már a tornác is gyönyörű volt: drágakövektől csillogó, hatalmas csarnok, nem is tornác, hanem valóságos templom, és arany hangszerek függnék minden falán! Sietek hát belépni, és csak bámulok káprázó szemmel: csillog-villog a sok ezüst, ónix, alabástrom, köröskörül oszloperdő, amfiteátrum mélyén állok. Egek ura, micsoda mélység, századokig vájhatták ezt a bolygóba, hogy a közepén elhelyezzék a zenekart! Közönségnek nincs itt helye, minden szék a zenészeké, kinek fotel, kinek zsámoly ezüstpöttyös, rubinhímes bársonyterítővel, és kecses kottaállványok, vert ezüst köpöcsészék a fúvósoknak, a trombita, klarinét, oboa fuvallóinak, odafent meg hány szivárványos gyémántpók csillárlík! Hideg tűzükben sehol nézőtér vagy erkély, de amott, szemben a zenekarral, az egész főfalat betölti egyetlenegy páholy, csupa fafaragás, aranydísz és drapéria, kagylókürtös amorettek, rojtok-bojtok, aranyhímzéses függönyén violinkulcsok, triolák és újholdak, előtte óriási dézsákban pálmák, a páholyban meg biztos a trón, nem látni, mert behúzza a függöny. De rögtön kitaláltam, hogy ez a királyi páholy! Látom az amfiteátrum mélyén a karmesteri emelvényt is, de nem közönséges pulpitus, hanem kristálybaldachinos oltár, óriás ereklyetartó, fölötte neonfelirat: CAPELLOMAYSTERIUM BONISSIMUM ORBIS TOTIUS!

Vagyis a világ legjobb karmestere. Tömérdek zenész, de velem nem törődik senki. A ruházatuk elég fura, libériák liberális tarkasága, ki fa- és szolmintás, fehér térdharisnyát visel, de viaszosvászonból, ki aranycsatos cipellőt alsó Cé formájú csattal, de félretaposott sarokkal; amazon tollas kalpag, de a molyok megrágták kissé a tollat, és görnyedten ül mind, mert lehúzza a sok rendjel, de minden érdemrend posztó alátétes, nehogy

csörrenése a muzsikát megzavarja. Lám, mindenre gondolnak itt! Jó királyuk van nyilván, bőkezű zenerajongó, záporoznak a kitüntetések a zenész urakra! Óvatosan előbbre merészkedem, mert látom, próbaszünet van, mindenki egyszerre beszél, az aranycvikkeres karmester meg utasításokat ad a koronakristály baldachin alól. Nem pálca van kesztyűs kezében, hanem valóságos bunkó, de hát ő dirigál vele, nem az én dolgom, ha elfárad. Óriási ez a terem, csodálatos lehet az akusztikája! Be szívesen játszanék már... és rám téved a karmester pillantása, kegyesen szólít messziről: „Á, te új vagy? Helyes! Mit tudsz, hárfázol? Ütős vagy? Oda ülj le, éppen hiányzik egy ütősünk, meglátjuk, beválsz-e! Üljön csak le kend!” Csellista uram, mit tolaKszol, de látom ám, hogy a cseles csellista valamit a karmester kezébe nyom – degesz borítékot –, levéláriát írt neki, vagy mi? No mindegy, még nem ismerem itt a szokásokat... leülök hát. A karmester meg száznak magyaráz egyszerre: „Klarinét! Nem didiridú duduridimm, hanem duduri-dí viduripímm! Nem tortadisz ez, kérem, ez vivace, de nem molto vivace, botfűlű kegyelmed?! Aztán trillilí trulila pamm, hol az a fioritúra, lágyabban, kérem, finoman, de halljam a kontinuót, csak ne gorombán, itt lágyan, ott durr bele! És trillirí padababamm! Te ott, hé, rezes, ne nyomd el nekem a fuvolát a tizenhatodoknál, mert tönkreteszed a vezérmotívumot, süket vagy?” Egyszóval látom, hogy nincs itt semmiféle különleges modor, éppen ugyanúgy beszélnek, mint univerzum-szerte minden koncertteremben.

Ülök a zsvajban, hangzavarban, nézelődöm. Először is, lássuk a dobomat: csuda ez a dob! Nem ám holmi vékonypéNZű jószág, hanem tágas, tekintélyes, öblös, masszív, kerek, valahogy férfiasan szűzies az arany tölgyfalevél-hímes pántjaival, no és az a feszes dobbőr, csupa élet, micsoda mennydörgés lesz itt!

Nézem, amott partitúrát visznek, az se mindennapi: hatalmas fóliáns borjúbőrbe kötve, rajta lóg a borjú farka, bojtos farka végére meg keszkenőt kötöttek, legyen mivel törölgetni a gyöngyöző verítéket a finálé után. Itt csakugyan mindenre gondolnak, látom! És amerre csak nézek, cirádák, aranydíszek, stukkó, címer, bögyös múzsák, kariatidák, Vénuszok, sellők, faunok, majmok, kentaurok, pánok, kecskék, fecskék, griffek, grották, masnik, taslik, zászlócsokrok, a búr, a búr a búrkalappal, itt aztán lehet muzsikálni! A girályi páholy fölött meg a dúrszágcímer, birodalmi basszuskulcs dukátkoszorúban, és moccan a függöny, netán már ott ül a girály, csak rejtezik előlünk...? De már lendül a fürge, nyüzsgé, csipetős

karmester: „Figyelem! – kiáltja. – Leülni! És: kezdjük! Próba!” Mindenki ugrik, szalad, zümmögve hangol, kézbe veszem a dobverőket, húha, nem is dobverő ez, inkább fütykös! Harangnyelvnek is elmenne! Megigazítom a kottát, mohó szemmel falom a hangjegyeket, mint kacska a nokedlit, uno, due, tre, kiáltja a karmester, koppint, aranycvikkere ránk villan, mindjárt belépnek a vonósok édesen dalolva... de mi ez? A karmester dirigál, de nem hallok semmit, csak mintha smirglivel üggyködne valaki... juj, iszonyúan nyiszorognak a nyirettyűk... tán megrepedt a hegedű száraz fája, vagy mi? Hú, most jön a belépésem, hát leengedem a kezem, készülök, hogy tarabamm-bamm, kipörgetem – de csak kopp, kopp, annyit hallok, mintha koppanna az ajtó, nézem, hát a dobbőr meg se rezzen, sima, merev, mint a dobostorta, mint a befagyott halastó, nem értem, és újra kopp-kopp! Hát ez így nem megy, gondolom, de most belép a zenekar, nyiszog, nyüszög, zörmöl, nyekereg, és látom ám, uramisten, a harsonás a harsona helyett fújja, hogy bububú, a vonósok csücsörítve zümmögik: titití, segítenek a néma hangszereknek. Miféle játék ez? A karmester hegyezi a fülét, egyszerre csak odacsap a pulpitusra – pakk! –, és azt mondja: „Nem! Hát ez nem jó, kérem! Da capo!” Elkezdjük hát elölről, ő meg lejön a pulpitusról, köztünk sétálgat, lesi a nyekergő nyiszorgást, jár-ke, mosolyog, de görbén, és hoppá, belecsíp a kornétás arcába, de mint a harapófogó, és hú, de megcsavarja, még a lélegzete is elakad a kornétásnak; sétál tovább, mellesleg az oboista fülét is megcibálja, de közben a botjával bumm a második hegedűs fejére. Hanyatt esik a vonós, kirepül a zsebkendő az álla alól, tust vacog a fogával; a karmester továbbmegy a harsonákhoz, és a többieknek odasziszeg a cvikkere alól: „Disznók! Micsoda kupleráj! Ez nektek muzsika?! Gyerünk, gyerünk, zenélni, mert fölébred a girály, akkor lesz csak nemulass!” És bejelenti: „Mint Garmester Dirigentissimus, elrendelem! Javasolom és ajánlom: most előadjuk a Kadenciális Csend Szimfóniumot! Silentissimo, allegro vivace, con brio, de azért piano, mert chi va piano, va sano!” Aha! Már értem, ez élc volt! Tréfálkozik velünk, mert ő jószágos! Azt mondja: „Uraim! Kornétás, Hárfanyűvő, Gordonos és te, drága Okarinás! És ti, csembalekok, figyelem! Rezek folyékonyan! Csőrfuvola súlyba! Cselló és viola puhábban! Zongorista, szordínóval! – Fölmegy, kopog a pulpituson: – A Mi Vezényletünk alatt, az Én Ütemezésemet követve, a Szférák Zenéje felé, utánam! Zene!” Zenélünk. Ámde most sem hallatszik egyéb, mint a smirgli, a nyekergés, a kopp-kopp és némi hörgés, más egyáltalán semmi! És jön le a zenészek közé a

karmester mosolyogva, és mentacukorkát osztogat, de akinek cukorkát ad, arra mindjárt rá is sóz a bottal. Csattognak a fejek körülötte! Szomorúan, gondterhelten ver minket, és értésünkre adja, hát fel is fogjuk, hogy nem jókedvűből üt-verte, hanem hogy a Felség meg ne haragudjon, tehát az Ő Nevében, továbbá nehogy a girály fülébe jusson ez a zengeráj. Akire rászózott, behúzza a nyakát, meghittén és gyöngéden visszamosolyog a karmesterre, mert mosolyog ő is, sőt kacsint hozzá, és dirr-durr, hiszen nem a maga érdekében agyabugyál bennünket a mi oltalmazónk, megmentőnk, csak azért, nehogy valami rosszabb jöjjön, nehogy az Igazi Bot megmozduljon... Tudom, mert a szünetben ott sündörögnek a dobomnál a zenészek, ott ragasztják egymásra a sebtapaszt, ott súgnak-búgnak: jó ember a mi karmesterünk, hiszen ki is van írva, hogy Bonissimus, de hát muszáj neki, nehogy még felbőszüljön a girály. Tényleg, magam is látom a feliratot: „Capellenmaysterium Bonissimum”. „Haj aj – sóhajtoznak a kollégák –, jó ember ő, aranyzívű, de muszáj neki gyapálni minket, nehogy kapjunk a fejünkre Valaki Mástól!” „Kitől, ki az a más?” – kérdezem, de nem válaszol senki. Ami a verést illeti, azt már érteném is, de a zenével nem tudok kibékülni, mert csak krárog, nyiszog, kopog, ám mi azért játszunk. Villan az aranycsíptető, nyüzsög, csapkod, de ha recsegnek is a koponyák, értjük mi, hogy ennek muszáj így lennie; mígnem egyszer csak moccan a páholyon a függöny, és előbukkan egy Mezítlábas, Nagy Talp, amúgy Csupasz, de nem holmi közönséges, utcai talp, hanem Magasztos, amint kinyúlik a Trónpizsamából. Lassan megfordul, rés nyílik a hullámozó drapérián, mögötte meg hortyogás, és nem trón, hanem rózsafüzéres aranynyoszolya fényes damaszt dunnacihával; aranylepedőn szunnyadozik a girály szimfonikusan horkolva, bársony kispárnája csücskével a szájában, és semmi, csak alszik, mi meg a Talp alatt piano, pianissimo, hogy föl ne ébresszük. Markírozunk? Aha, értem, markírozós próba! Na jó, de a verés miért valódi? És a vonókról miért hiányzik a lószőr, és a dobomon miért van bőr helyett deszka?

Azt is észrevettem, hogy a terem legsötétebb zugában áll egy hatalmas, fekete, csukott szekrény, akkora, mint egy orgona, rajta rácsos ablakocská, és a különösen fülsértő hangoknál kinéz egy nedves, égő, rettentően gonosz szem, hát kérdelem a harsonástól, ki az. Hallgat, mint dinnye a fűben. Megyek a nagybőgőhöz – semmi. Gordonka – semmi. Triangulum – semmi. A fuvola meg bokán rúgott. Eszembe jut, mire intett a vén robot, hát hallgatok én is, játszom tovább, illetve kopogok a deszkán. Egyszerre csak

iszonyú csikorgással kinyílik a Zugajtó, s előmászik egy Négyemeletes Valaki. Fekete, mint az éjszaka, szeme akár a malomkő. Lecsücsül két oszlop közé, lomhán, faragatlanul, mint az erdőben, és ott üldögélve bámul minket nedves, égő szemmel. A márványmúzsa fenekéhez dörzsöli loncsos vállát vakarózás végett, a másik múzsára rákönyököl, juj, borzasztó ez a zugrém, a hideg futkos a hátamon, ha ránézek! Csak most kezdett végleg elmenni a kedvem a Meládiai Filharmonikusok muzsikájától, mert nini, nyitja a száját, csak nyitja, nyitja, és még mindig nem fejezte be, olyan iszonyú nagy a szája, hogy tovább tart kitátani, mint én azt szeretném, benne meg hihetetlenül förtelmes dolgok – ocsmányok az agyari, még ocsmányabb az a nyálás, nyúlós nyelve, és lassan bedugja roppant ujját a Zugrém a pofájába, és ráérősen, de határozottan turkálni kezd. Körülnézek, ott nyiszog a nagybőgő meg az angolkürt, már nyitom a szám a kérdésre, hogy mégis ki ez a gölem, honnan, miért, minek és egyáltalán – mit jelentsen ez? Ám tüstént felrémlik bennem a vén robot intő szava: „Bármi rémeset vélsz látni, te csak kussolj, szájkosár föl, nyelvet súlyba!”, hát meggondolom magam, és játszom tovább, bár kissé remeg a lábam, és zsibbad a térdem. Látom a kottát, mert meresztem a szemem erősen, de valahogy elkenődtek a kottafejek, mint a légy piszok, nem tudni, melyik a kvart, melyik a kvint, összemosódik az egész trutymó, pocsék ügy. Ajjaj, gondolom, pocsék itt minden, akkor nyolcütemnyi csend jön, és benne, huh, micsoda undorító hangok: sűrű, mocskos, nyálkás hörgés, a Zug ásít, rőfög, nyújtózkodik, múzsa farához dörgöli gyapjas hátát, körbesandít, szimatol, fúj, csuklik, harákol, végül belebőffent abba a filharmonikusán áhítatos, templomi csöndbe egy irtóztató, pacuha Bőffentést, de mindenki csak ül ott fapofával, se lát, se hall! Szemük se rebben! Délután meg gálakoncert, ül a girály őfelsége a páholyban, a csillagoktól sziporkázó méltóságok között, forgat valamit sokgyűrűs ujjával, és saját kezűleg kegyeskedik a fülébe dugni. Meresztem a szemem, nini, aranytányérka előtte, vattagombócokat gömbölyget a girály, szentelt olajba mártja, úgy tömi a fülébe! Már nem értek semmit. Mi meg olyan fűrészkes fortissimóban fűrészselünk, olyan recsegő reccsenetet reccsentünk, hogy a rácsos ablakocskán kicsorran valami, talán könnycsepp, a girály meg behúztatja a drapériát, mert várják az államügyek. Hát akkor most hogyan tovább? „Hangász urak – szól a sápadt, cvikkeres karmester –, értekezletet tartunk, kritikai légkörben, mert ami van, az nem olyan, nem úgy, nem az igazi, elvi alapon tehát ugyebár a nyű essen belétek, ez nektek Szférák Zenéje, rosszul lesz a girály, úgy

vernyogtok itt neki! Az értekezletet megnyitom!” És míg én csak pislogok, hogy ez mi a szösz, de fél szemmel a zugba sandítgatok a biztonság kedvéért. Ők egymás után hozzászólásra jelentkeznek, sorra felállnak, és nahát, milyen merészen beolvas mindenki! Szikrázik a szemük az indulattól, buzgó hévvel ostorozzák az előadásmódot, bizony, mondjuk ki végre, hogy a vonósok, a rezek, a fafúvósok így meg amúgy, rossz az ujjrend, keveset gyakorolnak, nincs elég próba, nem tornáznak, bizony, kollégák, nem fejlődünk eléggé, nem mutatunk példát – mindenki nagyon szigorú önmagához, de a többieket aztán, uramisten, végképp eláztatja, kivéve a harsonát, a triangulumot és a vadászkürtöt, nem tudom, miért. És összevitáznak minden egyes kottafejen, hogyan kéne csodazengést kifacsarni belőle a fényes, közös célért. Csak hallgatom őket szájtátva, mindenkinek a kisujjában van az elmélet, rutinosan szónokolnak, mintha kottából olvasnák, olajozottan pereg az értekezlet, és ahogy ott ámuldozom, egyszerre csak árnyék esik ránk: jaj, istenem, kinyílt a Zugi Szekrény! Zúgolódom magamban, de hiába, ott ül ő benn, vakargatja fekete mohás, rühös pocakját, köldökébe dugja ujját, nem is köldök, fekete vulkáni kráter! Csak üldögél, csuklik, szuszog, szörcsög, vakarózik, és elmélyülten, kéjesen piszkálja az orrát. De hirtelen ijesztő csend támad, mert a spontán javaslatok napirendi pontjánál feláll a kis cselesztás, és azt mondja: „Karmester úr és kollégák! A hangszerek alkalmatlanok zenemű eljátszására, tehát ebből így nem lesz semmi. Persze ránézésre szépek, aranyozottak, de nincs hangjuk, mert mindegyik selejt. Annyit ér, mint halottnak a csók. Ezért spontánul javasolom, hogy adjanak nekünk igazi hangszereket, ami meg itt van, azt vigyék el a múzeumba vagy a roncstelepre!” És leült. „Mi? Mi?! Miii????!!! – üvölt fel a mi jóságos cvikkeresünk, az aranyszívű. – A hangszerek rosszak?! Nem alkalmasak? Nem tetszenek...? Az objektív nehézségekre hivatkozunk, elkenjük a saját hibánkat, mi? Hej, hogy azt a fűzfán fütyülő hétszentségedet, te áruló, te bomlasztod az ügyet, te diverzium! Te ilyen-olyan lator, te bérenc, honnan jöttél? Ki áll mögötted? Ki sugallta a bűnös gondolatot? Netán cinkosaid is vannak? Halljam, ki ért egyet veled?” Síri csönd, ekkor futva jó a liberáliás udvari lakáj, cetlit hozott, olvassa a karmester, messzire tartva a szemétől, mert távollátó a cvikkerében, hogy minket szemmel tarthasson, és így szól: „Na jó! Most szünetet rendelek el, mert íme, hívat az udvar a miniszteri értekezletre. Majd ha visszajöttem, elmondom nektek az összegezést. Most oszolj! Ülünk és locsogunk ott, hogy szép idő van, de még eshet, hajnalra

úgyis kiderül, ki korán kel, aranyat lel, ilyen fecsegéssel ütjük el az időt egész éjjel. Pitymallatkor jönnek az udvari trombitások, fanfart fújnak, és kihirdetik a girály Ünnepélyes Kiáltványát, miszerint különleges tudományos konferencia lesz, ahol sor kerül mindazon akadályok komplex megvitatására, melyek a Szférák Zenéjét hátráltatják. Összecsődült nyomban a sok melológus, melomán, zenetudor, hangár és melodista, csupa professzor és nagydoktor, címzetes és rendes egyetemi dalár, zeneakadémikus, a levelező tagok zenés leveleket küldtek. Persze, elő kell készíteni a termet, jöttek a szakértők, hatszáz hangrögzítő készüléket szereltek föl, minden hangszerbe mikro-mikrofonokat dugtak, csak az üstdobomba makro-mikrofont; a kazettákat lepecsételték zöld viasszal és vörös lakkal, mintákat vettek a kifújtt levegőből, nagyítóval megvizsgáltak minket és a terem minden zugát, aztán hajrá! Hét nap, hét éjjel tanakodtak a bölcsek, meg még egy hónapig. Olyan precíz elemzések hangzottak el, hogy azt szóval ki se lehet fejezni! Ennyi magvas gondolatot, mélyenszántó tudományos eszmecserét én még soha nem hallottam! Mindent új megvilágításba helyeztek, kibogoztak, egyeztettek, mindig a helyes módszertani alapállásból. Maga Ófelsége vállalta kegyesen a fővédnökséget, de személyesen nem vett részt az üléseken, a fülhegyezési államtitkár helyettesítette. A zárónapon tizennyolc rektordékán kórusban felolvasta nekünk a közösen fogalmazott, egyhangúlag aláírt szakértői jelentést. A Bizottmány, írták, feltárt bizonyos hiányosságokat. A hangszerellátás nem teljesen tökéletes. Itt ez hiányzik, ott amaz, néhol valami elakad. Hol vödör nincs, hol víz. Itt, a mélyhegedűn, tulajdonképpen gipszből vannak a húrok, amott a cselló hangszekevénye tele van limlommal. Természetesen nem így kellett volna lennie, de hát így alakult. Itt eldugult a harsona, mert beleesett valakinek a hálósipkája, kilencven százalék pamuttextil, öt százalék műszál, de az is lehet, hogy törlőrongy, mindenesetre javasoljuk a harsona tüzetes átfúvatását, addig helyezzenek el vécékefét a harsonás mellé. A klavicsembalót viszont üresen találtuk, nincs benne semmi, csak egy rozoga tyúkketrec. A guzlica helyett találtunk egy grúz libát, alacsony tojáshozamú fajta, őt gigaméterrel analizáltuk, mert ha megakad valami a gigáján, akkor disszonánsan gágog. Ergo vagy meg kell veregetni a liba hátát, vagy új guzlicát kell beszerezni, és képzett libapásztort kirendelni mellé, ugyanis a jelenlegi guzlicás eredetileg pulykatenyésztő. Ami a zongorát illeti, két farka egér van a farkával a kalapácsokhoz kötve, ettől hallható a panaszos cincogás, különösen mióta

az egértápra kiutalt összeget az egerész elsikkasztotta. Bitóra vele, hacsak Őfelsége meg nem kegyelmez. A triangulum vizsgálata kimutatta, hogy fémből kéne lennie, nem tésztábol, még akkor se, ha élesztős. Áttérve a basszusokra, a nagybögő a futamoknál folyton elfut, mert laza a nyereg, ilyenkor a gordonost is elsodorja, így basso dolce profondo esetén a gordonos kénytelen belerúgni. A bizottmány javaslata: megkötozni zsineggel, vagy odacementezni, vagy lábbilincset neki. Vagy alkalmazható a klasszikus módszer: húzatom agyba-főbe, beugrom a nagybögőbe, akkor majd nem ugrál. A vonókra nem ártana lószőr, ennek helyén ugyanis a bizottmányi szakértők csak atmoszférát diagnosztizáltak, melynek összetétele nitrogén, oxigén, széndioxid, továbbá nyomokban nemesgázok, úgymint xenon, argon és kripton, valamint némi vízpára. Fentiekén kívül kevéske sűrűn cseppfolyós, illetve gél halmazállapotú anyag, amely a fúvós hangászok krákogó és köpő műveleteinek járulékos terméke. A bizottmány végső szakvéleménye szerint a vonóvezetéshez a lószőr alkalmasabb, mint a levegő, különös tekintettel a kvartfogásokra, valamint a col legno, tremolo és flageolet játékmódra. És így ment ez kétezer-huszonhat oldalon keresztül. Szó se róla, vizsgálta a bizottmány a dobomat is: fogaskerékre szögelt, festett deszka, aranyozott pántokkal ugyan, de nem dob. Megfogalmaztak összesen háromszáznolcvankilenc javaslatot és ajánlást, elküldték szolgálati úton a Trombita-, Harsona- és Tubaügyi Minisztériumnak, a Harang-, Csengettyű- és Szféraügyi Hivatalnak, a Rendkívül Ciki Állapot államtitkárának és a Legfelső Hangászati Tanácsnak. Maga Réz marsall nyomatékosította pecsétjével a javaslatok súlyát. Csoda-e, ha most talpra szökken a zenekar, lelkesedik, ujjong, egymás szavába vág, végre kiönti a szívét!

„Igen! Úgy van! Ócska, korhadt fatönk ez a dob, trágyával tömve, hú, de büdös, mert ezek a barmok elbarmoltak mindent! Ahány fuvola, oboa, klarinét, trombita, mind eldugulva, disznóság, ezek a mocskok, ki velük, csengő, zengő, tiszta hangot akarunk, ó, jaj, szabadnak lenni újra, fölemelt fővel, tisztán játszani! Rongy van beletömve, tessék, mindenki látja, a kürtön nincs is fúvóka, a cintányér cementből van, csak arannyal bevonva, hát hogy lehet ilyennel játszani?” Csak nézem, most én bolondultam meg, vagy ők? Hiszen első naptól fogva tudja mindenki, hogy így van, akkor mi ez a felbolydulás? Állok, mint szamár a hegyen, kukkot se értek, bennük meg a muzsika szent lángja lobog, kész örület. És feláll a zongorista, körbehordozza tekintetét, papírt lenget: „Tessék, itt a beadványom, tavaly

írtam, csak nem értem rá elvinni a postára!” És felolvassa: „Szuverén meggyőződésemmel híven, a Szférák Zenéje érdekében, határozottan követelem, hogy zsipsz és cement helyett adjanak fát és rezet, meg édesen éneklő, szívbeli bélhúrokat! Muszáj, mert az a szemét, ami most van nálunk, hangot nem ad, csak büdös!” Leül, roppant elégedett magával, diadalmasan néz körül, a kollégák meg zúgnak, zshivajognak: „Úgy van! Én is megmondtam! Hajaj, mi is rég láttuk, hogy deszka, cement, egér, lócitrom, hogy jön az ide a múzsák hajlékába, akartunk is szólni, leleplezni, rámutatni, de nekem fáj a lábam, nekem migrénem volt, én megfáztam, én szóról szóra leírtam azt, amit a zongorista, csak elhányódott a cetli; én még élesebben fogalmaztam, csak beteg lett a nagynénikém...” – ordítják túl egymást, de látom ám, ott kuporog a Rém a nyitott szekrényben, csuklik, vakarózik, élesítgeti a karmait, igazi Gorillium. Integetek a kollégáknak, mutatom, kacsingatok, „Hé, oda nézzetek!” – de rám se bajszintanak, úgy lobog bennük a lelkesedés, a remény, hogy jobb idők jönnek, zengő, tiszta hangok. És csakugyan! Jönnek négyesével a fehér mundéros hangőrök, vadonatúj, gyönyörű hangszereket hoznak, ezentúl játszhatunk kedvünkre. Égig csap az öröm. Megjelenik az új karmester, szarukeretes szemüvegben, úgy látszik, a cvikkeres nyugdíjba vonult, érdemei elismerése mellett, bár azt rebesgetik, nem volt neki dobhártyája, azért nem hallott semmit. Leszedik a régi feliratot, szögezik fel aranyszögekkel az újat: CAPPELLMYSTERIUM OPTISSIMUM, és kezdődhet a próba! Előbb azonban bejelenti a szarukeretes: „Én haladó elveket vallok. Vitát nyitok. Mondja el mindenki őszintén, ami a szívét nyomja. Legtitkosabb gondolatait is megvallhatja. Ne féljete, barátaim, hajatok szála se görbül, semmi fülcibálás, csihi-puhi, engem más fából faragtak! Senkinek nem lesz bántódása, esküszöm a Szférák Zenéjére, ünnepélyes karmesteri esküt teszek maga Ófelsége Szalvác Girály vezénylete alatt!!

Ettől megint mindenkinek megered a nyelve. Csobog a szó, csörgedezik, mint a patak, locsog-fecseg a sok vonós, a vadászkiáltás, a fúvósok, az ütősök, oly bátran, hogy elakad a lélegzetem. Mesélik, ki kivel, hol és hogyan, ó, hogy mi meg nem történt a karmesteri cvikker alatt! Húha, miket mondanak rá, csak hegyezem a fülem, ajjaj, nahát, ezt azért nem hittem volna, föl se merült bennem, hogy ennyire utálják, hiszen hányszor éltették felállva, biztosították forró szeretetükről, na és azok a degesz borítékok, lefogadom, hogy szerelmes levelek voltak, milyen fiúi gyöngédséggel csúszatták kesztyűs kezébe, míg ő a fejüket csépelte! „Ó, a

mi hercegünk, galambocskánk – így beszéltek akkor róla –, igazságos, bölcs fejedelem, jól teszi, ha gyepál minket, most meg itt sárba tiporják az emlékezetét!” Gyalázzák, hogy süket, mint az ágyú, a csellista szerint vajákos volt, seprűnyélen lovagolt, mások tódítják, hogy a szemmel veréshez is értett, pillantása lyukat égetett a dob bőrébe, mint a jelen lévő ütős kolléga tanúsíthatja. Hú, zavarba jövök szörnyen, dűnnyögök valamit az orrom alatt, mert utálok hazudni, de látom, ezek őszintén hantálnak, szent buzgalmukban lódítanak akkorákat, mint ide Jeruzsálem, hát csak ámulok és bámulok, hogy ennyi nemes erény, jóakarat, tiszta lelkesedés hogyan fér össze a rágalommal, mocskolódással, buggyant vádakkal? Mert éppen azt beszéljük, az egereket megátkozta, hogy elmenjen a tejük, azonkívül kancsal, púpos, sánta és lúdtalpas, márpedig ki menetelhet lúdtalppal a Szférák Zenéje felé?

A szarukeretes felír mindent, bólogat, helyesel, csakhogy nem sokkal ezután, próba közben látom, valami lassan felénk cammog, igyekszünk tartani a melódiát, de Majomkéz árnyéka esik ránk, és előbb a kis cselesztást, aki kezdte – capp! –, nyakon csípi, másik kezével – happ! –, lecsap a csellistára, aki fűt-fát összehordott a cvikkeres ellen. Vállára dobva viszi őket, hintázik a lábuk; bezárkózik a szekrénybe, és hallom a mi andante maestosónk alatt, hogy reccs, reccs, hamm, hamm! Aztán többé nem láttuk őket.

Játszunk, de szétesnek a szólamok, mert elfeketült a világ előttünk. „Da capo al fine! – kiált a Szarukeretes. – Nem jó, előlről!” Játszunk, belép a zenekar, megborzongok, olyan szépen zeng a sok új hangszer, de a zenei borzongás közben másféle hideg is futkos a gerincemen, a kottát is eltévesztem, mert kiakad a szemem a zugba sandítástól. Jön a forte, harsognak a rezek, de valahogy reszketegen, a Gorillium meg kinyitja a szekrényt, szellőztet, kiül a küszöbre, böfög, megfeküdte a gyomrát a cselesztás. Ó, hatalmas isten, ó, Szférák Zenéje! És a böffenéstől. mert mi mástól, hamisat fognak a vonósok, a zongorista meg vibrátót játszik, úgy remeg a keze. Fintorog a szarukeretes karmester, mint aki békát nyelt: „Nem jó, kérem, ilyen hangszereket kaptak, aztán mégse, miféle macskazene ez, kérem, nem szégyellik magukat, lusta banda, himpellérek, no, még egyszer!” És tart nekünk elméleti fejtágítót a pulpitusról, vitaminokat és tápszereket osztogat, külföldi hegedűgyantát hoznak hordószámra, direkt nekünk importálták, nem sajnálja a költséget a girály őfelsége, mégis hamis a muzsika, hát megalakítják az Állandó Tudományos

Bizottmányt. Ülészék a bizottmány, és amit határoz, úgy is lesz íziben. Jönnek négyesével a fehér mundéros hangőrök, odaállnak kétfelől a zenészek mellé, aztán aki hamis fiszt fúj, annak prémiummegvonás, aki átcsúszik mollba, annak pénzbírság. És játszunk forte, de hamisan, áttérnek hát a hangőrök a tettelegességre, akusztofon és metronóm van mindegyiknél. Az általános gyepálástól szétesik a szimfónia, és hallom, több a csihi-puhi, mint a trallalirá, és látom, hogy borzasztó nagy bajba másztam én a Szférák Zenéjére vágyva, már csupa dudor a fejem...

Ha még csak a hangőrök! De jön az ütemkönyvelők hada, mint a szúnyograj, hangtisztasági ellenőrt állítanak minden zenész mellé, számolják a hangjegyeket, van belépés meg kilépés rovat, dallamegyenleg, írják folyton, a tollak percegésétől a zenének annyi. „Nem jó, kérem – mérgelődik a szarukeretes karmester –, nem jó! És nem hallom a cselesztát! Hol a cselesztás, már megint elkódorgott?” A távolabb ülők röhögnek, a közelebb ülők lapítanak: „Nahát – motyogják –, tényleg nincs itt, talán felszívódott, hehe? Talán elrepült a dalnak lengé szárnyán? Mit szól ehhez a főnökség? Hajaj, csúnya dolog! Elcsavargott a betyár, a tökfilkó, a mamlasz, elbitangolt a renegát, a kutya!”

És értekezletet tart a karmester gyakorlati tárgyban. Végére kell járni, mitől játszik hamisan a zenekar! Bólogat mindenki buzgón: kell itt lenni valami zavaró tényezőnek, mondják. Valami kis apróság, úgy látszik, zavar minket. Talán a levegőben van valami káros miazma, attól nem haladunk a Szférák Zenéje felé. Felszólal a gordonkás: talán többet kéne szellőztetni. „Szerintem túl nagy a huzat – mondja erre a viola da gamba. – Vagy ki tudja, talán elbambult a gambám, bamba gambá-val nem lehet violázni!” Zajong a nép: „Rejtélyes ügy ez, bármi lehetséges, át kell vizsgálni az egész termet, minden zugot, sarkot, hátha egerek fészkelnek valahol, és tudat alatt tőlük félünk? Mert a tudatalattival sose lehet tudni!” No, megyünk hát, vizsgáljuk a szellőzést, mérjük a huzatot, minden rést betömünk, az egereket keressük négykézláb, nagyítóval, végül össze is jön három svábbogár, egy pók, hat bolha és két tucat tetű. A leleten felbuzdulva jegyzőkönyvet írunk, és kutakodunk tovább, zseblámpával kúszunk-mászunk a pódium alatt. Feltúrtunk már mindent, de látom ám, a Szekrényhez hatlépésnyinél közelebb nem merészkedik senki. Összeterelek néhány kollégát, csapatmunkában szimatolunk, a Szekrény felé sündörgök velük, mintegy tévedésből, ám egyszerre csak mintha áramütés érné őket, visszahőkölnek, mint ördög a szenteltvíztől, és motyognak: „Ja, ez már a

fal! Világos, ennél falabb fal már nem is lehetne, akkor ez csak téгла, habarcs, mész és homok, semmi egyéb itt nincs!” Próbálom továbbvonszolni őket, érzem, valaki ellök, a másik meg a fenekembe harap. Gyorsan eloldalgunk békésebb vidékre. Oldalgás közben valaki még majdnem kinyomja a szemem. Akkor jövök rá, hogy ezek néznek, de nem látnak, általános itt a szelektív vakság, és rettentően csodálkozva elsomfordálok.

Játszunk, a Gorillium meg tivornyázik. Hol itt, hol ott capp! Na, gondolom, a muzsikának lóttak, mert zokog a hegedű: ah, tralala, de hogyan játszunk, ha bármelyik pillanatban elnyelhet a bűzös, tátongó száj? Játszunk andalító, édes pianissimóban, már elködösül a szemünk, de hirtelen bűzös lehelet a nyakunkon, orrlyukak szimatolnak a fejünk fölött – a zenébe akarja ez beleszimatolni magát, barbár természete és az általános félreértés folytán, vagy mi? És mit ér az ércesen zengő hangszer, ha a Gorillium száját nyalogatva gusztálgat bennünket, megbénítja a zenekart ez a zugevészet? De lám, a girály előlép a páholyban, és kegyesen biccent: „Na, kezd már alakulni. Egész melodikus ez a melódia, a harmónia is elég harmonikus, csak valahogy lélek nincs benne. Hol a hit a zenétekben? Mert anélkül kutya füle, anélkül nem hiteles! Ja, és mi az a szörcsögő hang? És mi az a vacogás, ami itten bomlasztja a szimfóniát? Na, egy-kettő, érdemrendet az igazaknak, a többit kirúgni, és egyáltalán, rajta, gyerünk, mozgás, fújjad, húzzad, pengesd, rázzad, üssed, csapjad, cimbalmozzad, de a helyes hangnemben ám, mert megharagszik a girály!” Összeszedem a bátorságom, és a szünetben, az andante és az allegro vivace között, átszólók a nagybőgősnek, aki ott ül előttem, eltakar minket az a nagy hangszere: „Ide hallgasson kegyelmed!” Mire ő: „Mi van?” Én: „Nem lát kegyelmed valamit a zugban, ott a girályi páholy mellett?” Hallgat, mint a csuka. Én: „Hát nem látja kegyelmed a Zugevőt? Az nem lehet! Hiszen éégig érő Gorillium! Idáig éérződik a bűze! Hoppá, most éppen csuklott!” Hallgat a csuka, de nézem: valahogy elmosódottak a kontúrjai. Erősködök: „Hiszen nincs a kegyelmed szemén szürke hályog, se árpa, de még ha, isten ments, zöld hályogja lenne, akkor is ott az orra, hát nem érzi ezt az iszonyú bűdösséget? Az ott fölöttünk nem a kupola, hanem a Gorillium pofája, az meg nem oszlop, hanem fogpiszkáló, hiszen sorra felzabál bennünket!” Hallgat a csuka, de már csak egy rezgő pacát látok belőle, úgy cidrizik. Reszket minden tagja, rázza a majré, mint a váltóláz, de nini, válaszol végre: „Nem dobol kend rosszul, de ahol én belépek, hogy tralamirí

liburidamm, ott kend ne vudarabam, hanem vub, dub, darám!” És amíg ezt mondja, hallom, hogy mond közben mást is: „Kuss, az isten szerelmére!! Megőrült kend?!” Az elsőt a szájával mondta, a másikat valahol lejjebb, deréktájban, nahát, még ilyen, hiszen ez hasbeszélő! „Most pedig – mondja felül –, immár eleget nyájaskodtunk, ideje zenélni...

Körülnézek, hát látom ám, így megy ez itt rendre: csupa hasbeszélő, én meg azt hittem, a majrétől korog-morog a hasuk! Hajtom le a fülem, deréktájban hallok a legjobban. Azt mondják a hasak: „Hej, keserű ez a rabság, jövel, szépséges szabadság! A francba a rohadt Szférákkal, már okádunk tőlük!” És zümmögnek a hasak: „Recseg a trónod, Szalvác! Rozoga az alváz! Van nekünk más ideálunk, juszt se neked muzsikálunk!” Meg ilyen is: „Nagybőgő és viola, hamis lett a triola! Hegedűs állán zsebkendő, mindjárt elnyel a zugbendő!” Kordul egy has: „Még hogy én jobban hárfázzak, mikor ők hárfáznak az idegeinken!” Az egyik has meg azt mondja, majd csak abbamarad ez a zugevészet, előbb-utóbb ránk un, megcsömörlik a húsételtől, áttér lassacskán a vegetáriánus étrendre, idővel majd megszeliődik, mérséklődik, de a többi hasak lehurrogják. Közben fölül társalkodnak: „No, ma egész jól megy, közeledünk már a Szférák Zenéjéhez... csak a vonósok tartsák a tempót! Hát rossz itt nekünk, ihaj-csuhaj? Vidám hodály ez, kolbászból a kerítés!” Látom azt is, hogy van mindenféle mellékes foglalatosságuk, ez szépen játszik a fésűn, amaz nádsípon fújja a lakodalmast, a harsona bélyeget gyűjt, monogramokat hímeznek, nyelveket tanulnak, zsebszótárt nyomtatnak, mígnem egyszer cslap-cslap, jön a Gorillium. Mindenki megfagy a vér, de csak a nádsípot, fésűt, bélyegeket, zugnyomdat vitte el a zugba, és reccs-hamm-hamm a szekrényben. A harsonás azért kapott mellesleg egy fricskát, borogatja túróval a kék foltot a szeme alatt; összesúgnak a hasak: kellett neki az alvázról dúdolgatni, minek ugrál, gondolna inkább a biztos állására. „Psztt, csak halkan...” És tényleg oly csöndesen korognak-morognak, hogy azt se tudom, kinek a hasa mormol. A vadászkürt nyugtatókat és fejfájás-csillapító tablettákat árul, a tuba molyirtást vállal, hívom is a dobomhoz, mert igen molyos. A triangulum tanfolyamot tart, hogyan tudjuk megvakarni a hátunkat, amikor a hideg futkos rajta. Mások besúgják egymást: ez fizs helyett geszt játszott, amaz folyton átcsúszik mollba; dühös a karmester: „így hamis a vezérmotívum, nem moll, te barom, itt gé van, gé, mint gecské, nem látod a partitúrát?” Amott csörömpölés, a vonósok palackokat gyűjtenek a haknizáshoz, nagy sikerük szokott lenni az

üvegmuzsikával, de itt az andantét olyan lanyhán húzzák, cincogás ez, nem hegedülés, persze lehet, hogy az egerek cincognak. Ej, megint hamisat fogtak, fárasztó a hakni mellett még a strapás, majrés főállásba is járni, kora reggel hegedű hátát glancolni szarvasbőrrel, vonót gyantázni, aztán húzd, ki tudja, meddig húzhatod. Egyszerre csak jó a lakáj, cetlit hoz a szarukeretesnek, az meg mondja: „Ó, hívatnak a Miniszteri Értekezletre az Általános Vezérmotívum ügyében, mert nem játsszatok elég tisztán, próbaszünet estig!” A fagott, aki éppen ment a borítékkal a helyi szokás szerint, meggondolja magát, zsebre dugja a borítékot, s visszaoson a helyére. És megjött az új karmester, szeme éles, mint a sasé, nem is hord semmiféle szemüveget, őalatta a bizottmány feltárta, hogy a harsonás a legjobb hangokat eldugja maszek célra, persze adózni eszébe se jut. Vitték is mindjárt a Páholyba, és kinevezték a Tiszta Kezek államtitkárának. A hárfásról meg kiderítették, hogy a keze béna, és nem is tud kottát olvasni, áthelyezték hát a zongorához, hogy meg ne sértődjön. Megint eljött felügyelő körútra a Gorillium, húzom be a nyakam, verem a dobomat fortissimo, de ijedtemben dob helyett a kisujjamra csapok. Ajjaj, nagy itt a baj, égnek áll a hajam, mert hallom, cslap, cslap, reccs, hamm! Odasandítok, hát eltűnt a fuvolás! És itt eszi meg helyben, a gálakoncert kellős közepén, pedig ott ül Szalvác girály őfelsége, ragyog a csillámló gyémántcsillár, ott ül őfelsége, nem is pizsamában, hanem talpig hermelinben, nahát, gondolom, a girály szeme láttára van pofája lakomázni belőlünk, akkor itt most kitör a balhé. Akkor most fellázad a nép, térdre hull őfelsége előtt, vagy fut, amerre lát, vagy ráront a szörnyetegre, de semmi, semmi, nem hiszek a szememnek, de egyáltalán semmi! No, ezzel kezdődtek a nagyobb bajok, mert én ettől úgy kiborultam, hogy azontúl többször csaptam a térdemre vagy a kezemre, mint ahányszor eltaláltam a dobot. Sajgott kezem-lábam, dühbe jöttem, érzem: nem bírom cérnával, még egy perc, és robbanok; nekem már mindegy, megette a fene az egészet, nem elég, hogy reménytelenül tengődöm itt, de még muzsika sincs, mert miféle zene az, amire rátehénkedik egy Gorillium! Hú, kettéharapom azt a nyavalyás hegedűt, dinamit a trombitába, lőpor a kürtbe, gyújtózsínór, durr! – ábrándozom, aztán fűrészelünk napestig.

Újabb udvari hangverseny. Rázendít a zenekar teljes gőzzel, a Gorillium a nyílt színen kuporogva tetvéskedik, tátott pofájában turkál, időnként akkorát tüsszent, hogy záporozik ránk az áldás, mint a májusi özönvíz, alig látunk. Mennydörgő harákolása elnyomja a fortét, de mi csak játszunk.

Sikoltozik a fuvola, rí a hegedű, nyögve brummog a tuba, mint a hasfájós mackó, jajveszékkel a harsona, szőrös fekete ujjak zúgnak el mellettem, capp, eltűnik a nagybögős, pedig milyen óvatos volt, mennyire vigyázott a nyelvére! Hát muzsika ez? Hiszen mind csak egytálétel vagyunk mártás nélkül, a girály meg ül a páholyban, legyezgetik, dicsérgetik, és szűri a foga között: „Még nem olyan a muzsika, mint kéne. Még mindig nincs benne hit, remény, szeretet, igazság, se a történelem harmonikus melódiája! Följebb, bátrabban, előre, miért olyan lomhán dirigál a Kapellmaysterium, noha éles szemű, nincs is szemüvege?!” „Gyerünk! Gyorsabban, erősebben, magasabbra, mert elégedetlen a girály, kételkedő banda! Hogy merészeltek kételkedni a Szférák Zenéjében?! He? Nézzük csak meg ezt a kérdést közelebbről! Halljam, csak bátran, nem kell félni, álljon fel az a gyáva nyúl, lépjen Irgalmas Felségünk színe elé, vallja meg az ő jóságos urának, népében bízó girályának, beszéljen az a kurafi, miért áskálódik, miért piszkolja, bomlasztja a tökéletességet? Nem lesz semmi bántódása, mi csak meggyőzéssel, megfőzéssel, mi csak jóságosan ráébresztjük, hogy hol lakik az Úristen!”

Síri csend, senki se moccan, egyszerre csak felüvölt a Gorillium: „BÖRÖMM! BÖRÖBÖRÖMM!” – Beleremegnek a falak, nyekkennek a márványoszlopok, visszhangzik a dobom, még egy kis vakolat is pottyan Szalvác girály őfelsége koronás fejére, poros lett a felkent fő. De a girály meg se rezzen. Észre se vett semmit. A zenészek mind töpörtyűvé zsugorodtak a rémületes üvöltéstől, a girály meg sem hallotta. Hű, gondolom, félelmetes história! Hiszen az nem lehet, hogy a girály ne látná a Gorilliumot, és tessék, mégse látja. Nem lehet, hogy ne érezné tulajdon koronás fején a vakolatot, és tessék, mégse érzi. Hát hogy van ez? Ki itt a szolga, ki itt az úr? Tán a Gorillium a szörnyű karmester, és utolsó falatnak tartogatja a girályt, desszertnek fogja megenni? Vagy rejtélyes zugügylet fűzi őket össze, titkos szövetség miellenünk? Nem értek én semmit, csak azt tudom: innen pucolni kell mielőbb! De hogyan?

A hangverseny második része után, a szünetben előjött a Gorillium a szekrényből. Sétálgat közöttünk. Unatkozik, vagy mi? Most következik a megbeszélés, nosza, mozgolódnak a zenészek, felszólalnak, mélyenszántó bírálatot gyakorolnak. A Gorillium egyiknek a fülét szagolgatja, másiknak a nyakkendőjét igazítja, harmadiknak megette a sillabuszát, de felfordult tőle a gyomra, nem győzött köpködni az ezüst köpöcsészékbe, még a harsonába is beleköpött, talán tévedésből. De a szónokok csak hadováltak tovább,

taglalták és magasztalták a Szférák Zenéjét, izzadtak, gesztikuláltak – zenélni nem hagyják őket, de micsoda hévvel, hittel, milyen gyönyörűen, ihletetten tudnak szavalni a tökéletes zenélésről! Megint fölment bennem a pumpa, hányinger jött rám a dumájuktól meg a fel-alá koslató rémtől, éreztem: már zihálok, elborul az agyam, és egyszerre csak szót kértem. Néz rám a girály a páholyból, ő a fővédnök, kegyes jelenlétével is megtisztelt bennünket. Azzal a gondolattal álltam fel, hogy ha a zenéről szóló дума zene volna, már régen a Szférák Zenéje töltené be Meládiát, de éreztem, ez veszélyes ösvény, és egyszer csak hallom magamat, amint az általános silentiumban megszólalok:

– És miféle randa szörnyeteg mászkál itt a gótikus görbületű lábain, s dombéroz és tombol, hogy ránézni is fürtelem? És milyen joggal rondít bele ez az okádék a mi muzsikánkba, és mocskolja be az ocsmány pofájával? És hogy jön ő ahhoz, hogy tisztességes zenészeket nyersen fölzabáljon, és nagyokat nyelve gusztálgasson minket a gülüszemével? És nem süll le a bőr a képükről, hogy ez a sok bizottmány és professzor és szakértő és ellenőr és főellenőr és mikroszkóp és horoszkóp mind kussol, meg se nyikkan, csak lapít, mint szar a fűben? Hát én most vétőt emelek, Szalvác girály, én tiltakozom, testvér uraim, én leszavazlak, te büdös gorilla, és tudd meg, amíg te itt vagy, lószar lesz itt, nem Szférák Zenéje!!!

Hogy ott mi lett, uraim! Sokan a hangszerükbe próbáltak belebújni, de értik, ugye, kegyelmetek, hogy a bőgős vagy a zongorista még csak belefért valahogy, no de a fuvolás? A triangulumos ott állt vérző orral, nyakában, mint egy járom, a triangulum, ami egyre csöngött a foga vacogásától. Mások a szék alá bújtak, vagy a padlót kaparták, gödröt akartak ásni, na de a tölgyfa parketta nem alkalmas a struccpolitikához! A cintányéros a tányérjaival a fenekét védte, a fejével meg az üstdobomat döngette, bele akart bújni, de az import dobbőr szépen kitarzott. A karmester úgy akart engem túllármázni, hogy pálcájával egyfolytában verte a pulpitust, és közben sivített, mint a malac, hogy andante-lentemente-kente-fente-tente-baba-tente, mert már összekutyulódott benne minden. A felséges girály a díszpáholyában gyorsan sűgött valamit a lakájoknak, és zurr, be a függönyt, hogy bársony, brokát, ezüstcímer, aranyhímzés válassza el tőlünk. A Gorillium viszont eleinte rám se bagózott, csámcsogott tovább, bőfögve, mert hájas volt a hárfás, de aztán odajött, és felhorkant kásás, rekedt hangon:

– Gör-bü-le-tű? Már hogy kicsoda? É-én?! Itt engem gya-ha-ha (zokog) –lázna? Énrám csu-hu-hu (zokog) –húnyákat mondanak? És ne-he-hem (zokog) véd meg senki? A keservit! Jaj, jaj, segítség, jó emberek, engem itt pocskondiáznak, sértegetnek, velem pimaszkodnak, jaj, mentsetek meg, szegény árvát, jaj, jaj, engem itt bántanak, brühühű, haza akarok menni a mamához! Brühühű! Bruhuhú (zokog, mint vízesés a záporban), te undok dobos! Te rohadék! Te mű-ve-let-len tuskó! Brühühű! Te nem is szeretsz engem! És én azt hittem, engem itt mindenki, mindenki szeret!

Leesett az állam, de aztán összeszedtem magam.

– Tisztelt Gorillium! – szóltam. – Nehéz szeretni a zugbéli zugevőt, aki előcsörtet a szekrényből száját nyalogatva, tör-zúz, csontokat ropogtat, kürtöst zabál, fuvoláson csámcsog, én nem értem, hogy meg sem látod kannibáli-hannibáli bűneidet! És ti – mondom –, frakkos-klakkos tudós urak, és te, szmokingos nagydoktor a pipáddal, szép kis tudományt műveltek ti! Teleraktok minket metronómmal, mérőónnal, ketyerével, idehoztok rezonátort, lokátort, abrakadabrát, lisztet szórtok a levegőbe, hadd lebegjen, álló hullámok csomópontjait mutassa! Szakértői jelentésekkel tele a padlás, lelket és légnymást mértek méterrúddal, de a cégéres Gorilliumot nem látjátok! A girály úr meg lesz szíves elhúzni a firhangját, és halljam, miféle alapon működik itt ez a zugkifőzés, helyben fogyasztással és hazavitellel a szekrénybe! Mert én itt állok, mást nem tehetek, és nekem már minden mindegy. Látom, a tudósok rántják elő a szindetikonos tubust, új szakkifejezéseket ragasztanak össze, úgymint dobostéboly, zeneőrült, Delirium Musicale cum Hypnagogica Confusione Debilitatissima, ám ekkor felbődül a Gorillium! Ömlő könnye patakokban folydogál az amfiteátrum lépcsőin, ő maga egyetlen gorillaugrással a girályi páholyhoz szökken, megrántja a függönyzsínórt, tépi a bársonybrokátot – elénk tárul a zavart képű felség, ugyanis éppen a kuckóban kucorogva tartott rendkívüli kuckóülést a Miniszteri Értekezlettel, de beront a Gorillium, és rábömböl:

– Segítség szegény fejemnek! Megsértettek! Ítékezzen felséged, mert ha nem, én már itt se vagyok, engem többé nem lát!

Felugrik erre a girály, és rimánkodik torkaszakadtából:

– Csak ezt ne, drága támaszom, kebelbarátom, reménységünk, csak ezt ne! Tedd meg nyugodtan; tudod, mit? De könyörülj rajtam, kegyeskedjél megérteni, hogy Irgalmas Felsőgemhez az ilyesmi nem illik, hogy venné az ki magát, neked meg mit számít?

– Na, várjunk csak! – hördül fel a Gorillium, szippantva rémes orrával, taknya-nyála egybefolyik szőrös pofáján. – Álljon meg a menet! Amit tettem, azt felséged szolgálatában tettem, név szerinti listák alapján, amiket a páholyból expediáltak a résen át a zugba. Felsőbb utasításra hordtam el a káros elemeket, és noha időnként fogyasztottam belőlük, de roppant kelletlenül, mert én a zenészhúst kifejezetten utálok, és ha rajtam múlna, úgy élek, soha egy falatot abból le nem nyelnék! Én azt a legnagyobb undorral, természetem és kedvem ellenére, kínok között gyúrtem le, csakis a trónért, a hazáért és valami magas szférákért, már nem emlékszem, hogy hívják, nincs nekem annyi iskolám. Én nem a magam javát néztem, hanem szenvedtem az Ügyért! Nem kíméltem a nyombelemet, májamat, egészségemet, pedig attól a mocsoktól égett a gyomrom, epegörcsöt kaptam, a vakbelem szúrt, még most is ég a nyelőcsövem! De én kitarítottam a vártán, tehát követelem, hogy ezt a dobolós barmot az én alapjában becsületes, odaadó és jóságos személyem rágalalmazásáért felséged saját kezűleg, szigorúan megbüntesse, mert ha nem, akkor én elmegyek, aztán nézheted, felség, mi marad a te muzsikádból!

Hej, könyörög, rimánkodik most a girály, felséges kezével cirógatva a rém gyapjas fejét, de az dacosan lóg a függönyön, amit letépett, és visszapofázik, és vádaskodik, és a szemét forgatva zúgja, hogy neki különlegesen finom és érzékeny a lelke, csak hallgatom ámuldozva. Suttogóra fogja a girály:

– Tudod, mit, nagyságos támaszom, hűséges hívem? Most ideiglenesen megkegyelmezünk ennek a hazug baromnak, a Crimen Laesae Gorillionis tényálladékát picit félretesszük, hiszen a barom úgyis hamarosan visszavonja siralmas koholmányait, szánja-bánja, hogy efféle hitványságra vetemedett, és a jelenlévők színe előtt megvallja, miként diverzált az ellenség uszályába kerülve júdáspénzért, miként vették rá, hogy a Melódiát aláássa, a Szférák Zenéjét apró cafatokra cincálja és megsemmisítse!

Közben kacsingat erősen a Gorilliumra, rögtön látom ebből, hogy a kegyelem úgy értendő, csak holnap lesz a kivégzés, hát ordítok tele tüdőből, dobomon a ritmust verve:

– A rém, a rém zugevő! Büdös, mint a görény! Minket zabál a rohadék, a radai rosseb! De még ha nem is zabálna, csak ülne a zugban, már a büztől megette a muzsikát a fene! Igenis, hogy ezt állítom, nem vonom én vissza, a dobomra fogadom, soha le nem tagadom!

Teljes a zavar.

A zenekar előmászik a tubákból, nagybőgőkből, zongorákból, a székek alól, némelyik megszokásból még befogja a fülét, mások kezdik a fejüket emelgetni, és bár hason fekszenek, most valahogy ércesebben szólal meg a hasuk:

– Hát az tény, hogy zabált minket, zabál most is, és nem tudni, abbahagyja-e valaha. És tényleg irtózatosan büdös!

A Gorillium viszont nem értette meg, mit jelent valójában a girályi javaslat, és dühöng:

– Aha, hát így állunk! Engem itt büntetlenül lehet gyalázni! Erre a mocskok bandára vesztegettem a fél életem, egészségem, és ez a fizetség! Nahát, ebből elegendem van, engem ne piszkoljon senki, úgy itt hagyom őket, mint a huzat, sírhatnak utánam!

Elzöldült a girály.

– Hát kend nem ismer istent? – jajveszékel. – Mi lesz így a Szférák Zenéjével? Gondolj a Szférák Zenéjére, galambocskám, hiszen mi együtt, vállvetve, és te vagy itt az élet sója...

– Anyádat! – mordul sötéten a Gorillium. – Amit mondtam, megmondtam! Kapja be kend a zenészeit személyesen!

És indul a kijáráthoz. A girály utána veti magát, csúszik le ő is majommód a függönyzsinóron, vágtazik az ajtó felé, csak folyton belebotlik a jogarba meg a palástjába.

– Drága, egyetlen, hűséges! – kiabálja. – Ne hagyj el bennünket! Kerékbe töretjük a dobost, csak gyere vissza, bocsáss meg!

A Gorillium emígy, a girály amúgy, dúl a kormányválság az oszlopok között, a Miniszteri Értekezlet rohan utánuk, de a Rendkívül Ciki Állapot államtitkára alatt leszakad a rojtos-bojtos aranyzsinór, fejbe kólintja az aranybojt, ordít, mint a fába szorult féreg, és míg az orvosok a sebét varrják, én kifelé settenkedem a fal mentén. Az alabárdosok a zugolyos kormányválságot bámulják, hát eljutok a kilincsig, szökkenek ki a tornácra, és a gyönyörű hangszerek alatt hajrá, a külső kapuhoz. De ott, uraim, akkora lendülettel rugaszkodtam el a küszöbről, hogy rakéta nélkül kirepültem az űrbe, nézhetek utánam, csak sajnos nem tudtam pályán maradni, mert túlságosan reszkettem még, így fejjel nekirepültem valami jéghideg felhőnek. Eleinte jólesett, hogy hűti lázas fejemet, de aztán fázni kezdtem, visszafordulni azonban nem hagyott a lendület, így belefagytam a jégüstökös csóvájába, és elájultam. Hogy azután mi történt, míg kegyelmed föl nem támasztott, arról bizony fogalmam sincs...

Történetét befejezván, a dobos kebléhez ölelte szeretett dobját, és mintha csak magának és a múzsáknak muzsikálna, édesen epedő, egzotikus dalt játszott el rajta. Meghatódottan hallgatták, végül Trurl így szólt:

– Rendkívüli történet ez, és örvend a szívem, hogy ilyen nagy művészt volt szerencsém jégbörtönéből kiszabadítani. Tudtam én, hogy hasznos és kellemes órákat töltünk majd együtt, hiszen ki-ki más égtájról való, így más módon tanít és mulattat bennünket; a kettő ugyanis egymástól elválaszthatatlan! Most azonban rajtad a sor, tisztelt android, légy szíves hát elbeszélni, minő sors vezérelt erre a szerény bolygóra...

Az android ráállt, bár szabadkozott, hogy az ő elbeszélése nem érhet fel a doboséval, hiszen ő nem művész. A dobos, Trurl és Digi versenyt nyugtatgatta, hogy sorsok értéke semmiképpen sem mérhető össze, így a vendég már éppen csak az illendőség kedvéért szabódott egy kissé, aztán jót húzott a borostömlőből, megköszöri a torkát, és belekezdett a történetébe.